

Deel 3

Investerings- strategie

Brabant

investeert in
de toekomst

Inhoud

1 Aanleiding	90
2 Ambitie en focus	94
3 Afwegingskader en investeringsstrategie	98
4 Investeringsdomeinen	102
5 Vervolgproces	112

1 Aanleiding

Centrale doelstelling van de investeringsstrategie is een structuurversterking van het bijzondere vestigings- en leefklimaat in Brabant. Structuurversterkende investeringen in onderscheidende kwaliteiten zijn nodig wil Brabant tot de top van de (industriële) kennis- en innovatieregio's in Europa blijven behoren. Duurzame welvaart en welzijn van Brabant en de Brabanders zijn erbij gebaat. Samenhangende investeringen op een vijftal investeringsdomeinen met een brede, maatschappelijke multiplier, kunnen de beoogde structuurversterking tot stand brengen.

Aanleiding

Publieke investeringen in de toekomst van Brabant

Evenals andere regio's in Europa bereidt de provincie Noord-Brabant zich voor op de toekomst. Dat doen we met vertrouwen en vanuit eigen kracht. In het verleden hebben we bewezen succesvol op maatschappelijke veranderingen in te kunnen spelen en sterker uit economisch moeilijke tijden te komen. De klimaat-, kennis- en economische crisis versnellen de fundamentele veranderingen die de Brabantse samenleving op dit moment doormaakt. De wereld van na de crisis zal een andere zijn dan de wereld die we vandaag kennen.

Hoe die wereld er precies uit zal zien weet natuurlijk niemand. Duidelijk is wel dat opkomende landen als China, India en Brazilië in de nabije toekomst een groot deel van de mondiale economische groei voor hun rekening zullen nemen. Tegelijkertijd zijn er forse uitdagingen op het terrein van energie en klimaat, met gevolgen voor de voedsel-, water-, en energieketens. De internationale kenniswereld stort zich momenteel op duurzame technologieën om daarmee een bijdrage te leveren aan de mondiale duurzaamheidsproblematiek. De vraag is of Brabant in die nieuwe mondiale economie de vooraanstaande positie die als industriële innovatieregio innemen, kan behouden en versterken. Brabant heeft een goede uitgangspositie, maar deze is

niet vanzelfsprekend gegarandeerd. Gezien de mondiale verschuivingen zijn extra inspanningen vereist om aansluiting te houden bij de Europese top.

Van essentieel belang is een richtinggevend perspectief op de toekomst van Brabant, een stip op de horizon. Een dergelijk perspectief maakt het mogelijk om koers te houden in een sterk veranderde wereld. Met de *Agenda van Brabant* geven we die richting, vanuit de idee dat we als provincie een belangrijke taak hebben in de positionering van de regio in de mondiale netwerkeconomie. De inzet is helder: vanuit onze kracht en specifieke positie willen we bij de Europese top van kennis- en innovatieregio's blijven behoren. Dat vraagt niet alleen om privaat initiatief, maar juist ook om een publieke investeringsstrategie. Uitgaande van de Brabantse sterktes in (bestaande) bedrijvigheid, onze kennispositie, kennisnetwerken en -infrastructuur liggen er volop investeringskansen.

Uit de Brabantse Kennisin investeringsagenda (foto 2009), een provinciale vertaling van de nationale Kennisin investeringsagenda (KIA), blijkt dat we nog een weg te gaan hebben. Publieke investeringen in kennis en innovatie blijven achter ten opzichte van de nationale en Europese doelstellingen en ambities. Nederland en Noord-Brabant zijn ver verwijderd van de nationale KIA doelstelling dat 1% van het BNP aan publieke R&D wordt uitgegeven. Deze doelstelling is gebaseerd op de zogenaamde Lissabon doelstelling en houdt in dat landen in totaal 3% van het BNP aan R&D uitgeven: 2% privaat en 1% publiek.

Positionering investeringsstrategie

Met de verkoop van de aandelen Essent zijn middelen vrijgekomen die zijn opgebracht door de Brabanders. Ons streven is om deze middelen ten bate van de toekomst van Brabant en de Brabanders aan te wenden. Het betreft lange termijn maatschappelijke investeringen ten behoeve van de structuurversterking van het sociaal-culturele, ecologische en economische kapitaal van onze regio.

De hier gepresenteerde investeringsstrategie dient gepositioneerd te worden in het verlengde van het profiel van de Provincie Noord-Brabant,¹ zoals voorgesteld met de *Agenda van Brabant*. Op basis van de *Agenda van Brabant* schetsen wij in voorliggende notitie de nadere uitwerking en verdieping van de investeringsstrategie. Met de investeringsstrategie geven wij aan op welke cruciale domeinen geïnvesteerd dient te worden om de welvaart en het welzijn van Noord-Brabant voor de langere termijn te waarborgen. De vijf voorgestelde investeringsdomeinen vloeien logischerwijs voort uit uw oriënterende uitspraken op de Statendag op 12 februari en het nieuwe, aangescherpte profiel van de provincie, zoals beoogd met de *Agenda van Brabant*.

De basis voor deze uitwerking is mede gelegd met het 'Investeringsprogramma Essent', waarvan de hoofdlijnen reeds zijn verwoord in Statenvoorstel 18/09 A ("Investeringsprogramma Essent") en met Provinciale Staten besproken in april 2009. De inhoudelijke afwijkingen ten opzichte van de investeringsagenda Essent hangen samen met het op 20 november 2009 genomen besluit (Statenbesluit 71/09) om de 'investeringsagenda Essent' te positioneren in het licht van de *Agenda van Brabant*. Als gevolg van het aangescherpte profiel, met focus op kerntaken en -rollen, zijn door ons College andere accenten gezet, passend bij de visie en ambitie van de *Agenda van Brabant*.

De hier gepresenteerde investeringsstrategie geeft een inhoudelijke voorzet voor de wijze waarop de beoogde investeringen gericht en met een zo maximaal mogelijk

effect kunnen worden ingezet ten behoeve van de ambitie zoals verwoord in de *Agenda van Brabant*. Concreet wordt voorgesteld te komen tot een apart investeringsfonds gericht op 5 investeringsdomeinen met daaraan gekoppeld een set van spelregels (investeringscriteria). Gedeputeerde Staten ontwikkelen na de zomer concrete voorstellen en leggen deze ter besluitvorming aan Provinciale Staten kunnen voor.

Financieel kader

De vervreemding van de aandelen Essent levert de provincie Noord-Brabant middelen op die deels ter compensatie van het dividend rentedragend worden belegd en deels beschikbaar zijn voor lange termijn maatschappelijke investeringen. Het bedrag dat beschikbaar is voor investeringen in de toekomst van Brabant bedraagt circa € 1000 miljoen. De hier gepresenteerde investeringsstrategie richt zich nadrukkelijk op de inhoudelijke focus van het investeringsbedrag.

Het bedrag van € 1000 miljoen is als volgt tot stand gekomen. De verkoop van de aandelen Essent levert per saldo € 2.631 miljoen op. Ten einde binnen de begroting structureel de dividendinkomsten te compenseren, is een bedrag van € 123 miljoen per jaar nodig. Het bedrag van € 123 miljoen wordt mede gevoed door opbrengsten vanuit een stamkapitaal van € 1.630 miljoen. Totaal resteert een beschikbaar investeringsbedrag van € 1000 miljoen (€ 2.631 miljoen minus € 1.630 miljoen stamkapitaal).

¹ Op 10 november 2009 hebben Provinciale Staten besloten de nadere verdieping en uitwerking van het "Investeringsprogramma Essent" te positioneren in het verlengde van de *Agenda van Brabant*: Statenbesluit 71/09 E "De agenda van

Brabant: herbezinning en voorbereiding besluitvorming (kern) taken en rollen, mede in het licht van financiën en bestuurlijke herpositionering en uitdagingen voor Brabant"

Opbouw notitie

Uitgaande van de ambitie die is verwoord in de *Agenda van Brabant* en het daarmee samenhangende profiel van de provincie, formuleren we randvoorwaarden en criteria waaraan projecten in het kader van de investeringsstrategie dienen te voldoen. Tevens schetsen we een aantal domeinen waarop de investeringen zich dient te richten. Hoewel de hier gepresenteerde domeinen in grote lijnen overeenkomen met de in april 2009 (Statenvoorstel 18/09 A) voorgestelde vier investeringspijlers (kennis en innovatie, bereikbaarheid, duurzame energie en kwaliteit van leefomgeving), zijn er op punten ook wijzigingen opgetreden op grond van de inhoudelijke heroriëntatie die heeft plaatsgevonden met de *Agenda van Brabant*.

2 Ambitie en focus

Ambitie en focus

Vestigings- en leefklimaat

Met de *Agenda van Brabant* en een daarvan afgeleide provinciale agenda wordt voorgesteld in te zetten op het vestigings- en leefklimaat in Brabant om zorg te dragen dat Brabant tot de top van de (industriële) kennis- en innovatieregio's in Europa blijft behoren. In 2020 concentreert de provincie zich op een beperkt aantal ambities gekoppeld aan het vestigings- en leefklimaat van Brabant, die voor de regio van cruciaal belang zijn. De provincie heeft de taak om een doeltreffende, goed geordende, ontsloten, gezonde, aantrekkelijke en diverse omgeving te ontwikkelen

en te onderhouden. Een leefklimaat waarin ondernemers, gemeenten, waterschappen, culturele-, kennis- en onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties optimaal functioneren en een bijdrage leveren aan duurzame welvaart en welzijn van de Brabantse burgers en bedrijven. Daarnaast heeft de provincie een belangrijke taak bij de positionering van de regio in de internationale netwerkeconomie.

Kennis- en innovatieregio's in Europa

Industriële kennis- en innovatieregio's in Europa waaraan Brabant zich kan spiegelen, zoals Oberbayern (München), Stockholm en Nordrhein-Westfalen, hebben allen een publiek-private investeringsstrategie ontwikkeld om het regionale innovatiesysteem te vernieuwen. Onder het innovatiesysteem wordt het complex van instellingen en spelers verstaan die een rol spelen in de vernieuwing van de economie. In veel van dergelijke regio's bieden oude universiteiten een basis voor de nieuwe kennis-economie. Daarnaast zijn vrijwel zonder uitzondering sterke internationale bedrijven aanwezig. Dominante *global players* nemen met de kennisinstellingen het voortouw, waarbij overheden slim kunnen anticiperen door ruimte te bieden binnen heldere kaders en stimulerende

maatregelen te treffen. Van dat laatste zijn Helsinki, Stockholm en München interessante voorbeelden. Nationale en regionale overheden hebben voor een sterke stimulans gezorgd om de kennis- en innovatie-economie te laten floreren. Zo stimuleert de Landesregierung van de deelstaat Beieren (Freistaat Bayern) al sinds het begin van de jaren negentig zeer actief de ontwikkeling van kennis-intensieve bedrijvigheid. Tevens wordt stevig ingezet op versterking van de internationale economische relaties en cluster-vorming in nieuwe, duurzame technologieën. Daarnaast is er aandacht voor de *quality of life* van de regio. In veel kennis-regio's is niet voor niets sprake van bijzondere gebeurtenissen of evenementen op het terrein van sport en cultuur die mee hebben geholpen om de regio op de kaart te zetten, media aandacht te trekken en die tegelijkertijd beeldbepalende gebouwen achterlaten in het landschap.

Doel is om het vestigings- en leefklimaat zodanig te beïnvloeden, dat Brabant vanuit een Europees en mondiaal concurrentieperspectief aantrekkelijk, duurzaam en welvarend wordt en blijft. De belangen van enerzijds economische expansie en innovatie en anderzijds de kwaliteit en verscheidenheid van het woon- en leefmilieu moeten met elkaar in evenwicht worden gehouden. Het vestigings- en leefklimaat wordt bepaald door een groot aantal basiskwaliteiten, die het scala van people, planet en profit bestrijken (Telos-driehoek, 3 P's). Daarnaast zijn onder meer de kwaliteit van het kennis- en innovatieklimaat, het fiscale klimaat en het systeem van corporate governance van belang. Deze elementen van het vestigingsklimaat worden buiten beschouwing gelaten, omdat ze nationaal dan wel internationaal worden bepaald en zich niet of nauwelijks lenen voor regionale differentiatie.

werkers en topvoorzieningen op het gebied van sport en cultuur.

Onderscheidende kwaliteiten van Brabant

Bij het vestigings- en leefklimaat gaat het enerzijds om de *standaardkwaliteiten* van een regio. Er is immers een aantal zaken dat je gewoon voor elkaar moet hebben. Als die niet op orde, ben je 'af' in de internationale concurrentiestrijd tussen (stedelijke) regio's. Denk bijvoorbeeld aan factoren als arbeidsmarkt, ondernemerschap, kwaliteit van onderwijs en goede bereikbaarheid. Deze sociale, culturele en ecologische kwaliteiten van onze provincie kennen niet alleen een intrinsieke waarde, maar zijn tevens een noodzakelijke randvoorwaarde voor het realiseren van de nieuwe agenda. Anderzijds worden *onderscheidende criteria* in de concurrentiestrijd tussen steden en regio's steeds belangrijker. De onderscheidende criteria hebben meer en meer met omgevingskwaliteit te maken (zie *Agenda van Brabant*, hoofdstuk 3).

Het succes van Brabant is in toenemende mate afhankelijk van een hoogwaardig vestigingsklimaat en goede collectieve voorzieningen. Om burgers en bedrijven te boeien en talenten te binden, is niet alleen het werk of salaris van belang, maar is de leefomgeving een doorslaggevende factor. Juist op de terreinen van woon- en leefomgeving, natuur- en landschapsontwikkeling, openbaar vervoer en regionaal economisch beleid is de regio minder gebonden aan nationale kaders, en kan zij zich duidelijk van andere (Europese) regio's onderscheiden, vooral door welbewuste profilering van typisch regionale kwaliteiten en omstandigheden. Op deze punten moet de internationale concurrentiestrijd worden gewonnen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kennisinstellingen van wereldformaat, aantrekkelijke woon- werkmilieus voor kennis-

3 Afwegings- kader en investerings- strategie

Afwegingskader en investeringsstrategie

Voorwaarden voor concurrerend klimaat

Afwijkend van de 'reguliere' provinciale middelen, is de investeringsstrategie gericht op de structuurversterking van de *onderscheidende kwaliteiten* van de regio, juist vanuit internationaal perspectief. Het investeringsstrategie ondersteunt daarmee de internationale concurrentiepositie van de Brabantse regio in Europa. De provincie zorgt voor de ruimtelijk-economische regio op regionale schaal, zodat de noodzakelijke randvoorwaarden worden gecreëerd voor draagvlakvergroting van de toppen van het hoger onderwijs in Brabant met de toppen in de publieke en private sector in Brabant.

Met behulp van de investeringsstrategie regisseert de provincie de voorwaarden voor een concurrerend vestigingsklimaat in Brabant. Op dit moment is het draagvlak voor allerlei typen hoogwaardige voorzieningen in Noord-Brabant te klein, zeker gezien vanuit een internationaal perspectief. In kwalitatief opzicht worden voorzieningen op topniveau gemist, die juist van belang zijn voor het aantrekken en vasthouden van "talent" (kennis- en cultuurwerkers als dragers van de kennisregio).

Doelstelling van het investeringsprogramma is om een zo maximaal mogelijk maatschappelijk effect te bewerkstelligen. De inzet van de middelen moet zo veel mogelijk verleiden tot grotere inspanningen van anderen. En dat geldt voor zowel andere overheden als private organisaties en instellingen. Investeringsdienen een multiplier-effect (sneeuwbal effect) te hebben op bedrijfsinvesteringen en investeringen van gemeenten, maatschappelijke organisaties, kennis- en onderwijsinstellingen (onderwijs en onderzoek).

Criteria voor investeringsvoorstellen

Op basis van de ambitie van de *Agenda van Brabant* en de focus op het vestigings- en leefklimaat, onderscheiden wij de volgende investeringscriteria:

- 1 Doelstelling van het investeringsprogramma is synergie door samenhangende investeringen in de toekomst van Brabant als (industriële) kennis- en innovatieregio;
- 2 Uitgangspunt is dat de middelen enkel worden besteed aan programma's en projecten die niet

zijn op te lossen binnen de bestaande "reguliere" provinciale kaders en/of middelen.

- 3 De investeringen zijn aantoonbaar structuurversterkend voor de onderscheidende kwaliteiten van de Brabantse kennisregio;
- 4 De investeringen hebben een aantoonbaar multiplier-effect, ofwel prikkelen tot investeringen van derden; de multiplier varieert al naar gelang het type project en/of programma;
- 5 Het gaat niet om (eenmalige) consumptieve bestedingen maar om duurzame investeringen (én investeringsrelaties) met waar mogelijk en/of kansrijk een revoluerend karakter;
- 6 We subsidiëren niet, maar investeren bij voorkeur via (risicodragende) participatie, zoals bijvoorbeeld revolving funds, garantiefondsen, participatiefondsen, benefit sharing, Publiek-Private Samenwerking (PPS-constructies), etc;
- 7 Middelen worden gericht en strategisch ingezet om condities te scheppen waaronder het met name voor private partijen aantrekkelijk is om te participeren
- 8 Het gaat om een daadwerkelijk extra investeringsimpuls; de investeringen dienen niet in de plaats te komen van andere middelen (geen tekorten in lopende exploitatie opvullen);
- 9 Om de provinciale investeringsstrategie zoveel mogelijk te versterken en/of te verdiepen, is afstemming met de gemeentelijke, rijks- en Europese agenda noodzakelijk. Een optimale benutting van Europese en rijksmiddelen beredeneerd vanuit de Brabantse opgaven dient daarbij voorop te staan.

Ad 4. Maatschappelijke multiplier

De hier beoogde investeringen dienen een brede, maatschappelijke multiplier te genereren. De omvang van het multiplier-effect zal wel verschillen per type investering. Zo kan in algemene zin ten aanzien van investeringen in de kenniseconomie (kennisbenutting, innovatie, aantrekken kenniswerkers, etc.) worden vastgesteld dat deze gunstig uitpakken. Het aantrekken van kenniswerkers bijvoorbeeld rendeert. Kenniswerkers zijn van belang omdat ze een positief effect hebben op de productiviteit en innovatiekracht van de regionale economie². Het gaat dan niet alleen om hoger opgeleid personeel, maar ook mensen op MBO-niveau die kennis kunnen toepassen en gebruiken. Vooral in het Brabantse MKB vervullen MBO'ers een cruciale rol bij de imple-

² Op bedrijfsniveau leidt een stijging van het gemiddelde opleidingsniveau met één jaar tot ca. 8% extra productiviteit, op ma-

croniveau tot 6% extra BBP per hoofd van de bevolking. Zie hiervoor ook de Brabantse Kennisinvesteringsagenda 2009.

menteren of versnellen van een innovatie. Uit recent economisch onderzoek blijkt dat vergroting van de kennis en vaardigheden van de beroepsbevolking direct leidt tot een hogere productiviteit. Tevens is bekend dat banen in R&D een grote multiplier hebben in productie en indirect in dienstverlening: één baan in R&D levert 8 tot 10 banen in productie, diensten en service op³. Ook voor investeringen in bereikbaarheid zijn positieve effecten bekend. Maatschappelijke Kosten- en Baten Analyses (MKBA's) hebben aangetoond dat investeringen in de infrastructuur in Brabant renderen voor heel Nederland. Hoewel aan de multiplier-effecten van natuur- en landschapsinvesteringen in economisch opzicht tot nu toe minder aandacht is besteed, blijkt uit recent onderzoek dat investeren in natuur en landschap wel degelijk loont, en breed maatschappelijk effect sorteert.⁴

Ad 6. Risicodragende participatie

Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat risicodragende participaties met (gedeeltelijk) terugverdienpotentieel (revolverend) de voorkeur hebben boven het verstrekken van subsidies. Niet alleen wordt hiermee (meer) recht gedaan aan het principe dat vermogen zoveel mogelijk revolverend moet blijven, maar vooral ook wordt hiermee het multiplier-effect vergroot.

Ad 9. Relatie met externe agenda's

Om met de investeringsstrategie zoveel mogelijk aan te sluiten bij de rijks- en Europese agenda, om deze te kunnen versterken en/of verdiepen, is afstemming noodzakelijk. Op Rijksniveau is discussie gevoerd over bestrijding van de economische recessie, waarbij ook naar investeringen in de kenniseconomie is gekeken. Daarnaast beschikt het Rijk over FES-middelen die in principe voor een belangrijk deel in innovatie worden geïnvesteerd. Tenslotte geldt dat programma's als Pieken in de Delta, OP-Zuid en verschillende Interreg-programma's mogelijkheden bieden om projecten en ontwikkelingen tot stand te brengen. Al die programma's verlenen subsidies "om niet". Daarbij is ook nog eens sprake van een grote mate van overlap tussen de diverse instrumenten die door verschillende instanties worden aangeboden. Winst is te behalen bij het bundelen van

de verschillende stromen naar een integrale agenda die is beredeneerd vanuit de opgaven van de *Agenda van Brabant*.

Investeringsstrategie

Bij het vormgeven van de investeringen dient rekening te worden gehouden met verantwoordelijkheden en rollen van anderen. Bij de uitvoering worden allianties betrokken, waarin zoveel mogelijk wordt samengewerkt met gemeenten, marktpartijen en maatschappelijke organisaties. De Provincie investeert:

- Alleen als we daadwerkelijk het verschil kunnen maken en toegevoegde waarde hebben;
- Er sprake is van een aantoonbaar provinciaal belang en/of bijdrage aan provinciale beleidsdoelstellingen;
- Wanneer een ander kan investeren, doen wij het niet (geen overname van beleids- en investeringsverantwoordelijkheden);
- We doen het samen, omdat we erkennen dat de investeringsagenda alleen vanuit partnerschappen en gericht samenwerken tot resultaten leidt;
- Er moet sprake zijn van projecten op (boven)-regionaal niveau;
- De investeringen moeten aantoonbaar bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van Brabant (Telos-driehoek; people, planet, profit);
- De investeringen dienen een structuurversterkend karakter te hebben. De investering moet resulteren in een 'schaalsprong' op een onderscheidend onderdeel van het vestigings- en leefklimaat in Brabant.

Ons inziens zijn voor het welslagen van het programma om een aantal redenen partnerschappen van essentieel belang. Ten eerste vanuit de gedachte dat 'multipliers' gewenst zijn om daadwerkelijk het verschil in de Brabantse samenleving te kunnen maken. Ten tweede omdat de maatschappelijke opgaven die verband houden met *Agenda van Brabant* integraal van karakter zijn en vrijwel nooit door ons als middenbestuur zelfstandig op te pakken zijn. Tot slot omdat de beoogde structuurversterking op de onderscheidende kwaliteiten van Brabant om afstemming vraagt tussen sectoren en schaalniveaus.

³ Als voorbeeld kan de regio Eindhoven/Brainport dienen. Hier werken 14.000 onderzoekers. Deze onderzoekers genereren 112.000 tot 140.000 banen in productie en service en 9,2 mld euro aan toegevoegde waarde. Zie o.a. Stichting Brainport, Brainport Navigator 2013, Eindhoven, 2006.

⁴ LEIUR Wageningen, *Investeren in het Nederlandse Landschap. Opbrengst: geluk en euro's*, 2007. De belangrijkste conclusie ervan luidt dat het voor de maatschappij loont om in het landschap te investeren. De berekening van kosten en baten levert een positief saldo van 17,8 miljard euro op.

Onafhankelijke kwaliteitstoets

Om de juiste keuzes te maken en ervoor te zorgen dat de investeringen ook daadwerkelijk toekomstgericht, structuurversterkend en duurzaam zijn, achten wij het wenselijk dat externe partijen een onafhankelijke toets uitvoeren bij de voorgestelde investeringsbeslissingen. Afhankelijk van de beoogde investeringen kunnen verschillende partijen worden benaderd. Niet alleen kan hierbij gedacht worden aan maatschappelijke organisaties, (Brabantse) kennisinstellingen en (mede) overheden maar ook aan gezaghebbende bestuurders en -vertegenwoordigers uit het internationale bedrijfsleven.

Er zal advies gevraagd worden over de inhoudelijke kwaliteit van de investeringsvoorstellen, de onderlinge samenhang tussen de investeringsvoorstellen en mogelijke inhoudelijke verbindingen tussen de investeringsdomeinen (zie hoofdstuk 4). Tevens kan bij investeringsvraagstukken worden gevraagd naar mogelijk nieuwe vormen van samenwerking en taakverdeling tussen publiek en privaat.

4 Investerings- domeinen

Investeringsdomeinen

Inleiding

Om van de Agenda en bijbehorende investeringscriteria te komen tot een investeringsprogramma, benoemen wij enkele samenhangende investeringsdomeinen. Deze investeringsdomeinen volgen logischerwijs uit de *Agenda van Brabant*. In deze paragraaf is gekozen voor een uitwerking op hoofdlijnen van (kansrijke) investeringsdomeinen, zodat in een later stadium voldoende ruimte wordt geboden aan Provinciale Staten om de invulling per domein te bespreken en nader uit te werken. Daarnaast biedt deze werkwijze ook de mogelijkheid om, waar mogelijk met maatschappelijke partners, het Brabantse bedrijfsleven en Brabantse kennis- en onderwijsinstellingen tot concrete projecten en bijbehorende *businesscases* te komen. De provincie zal de komende periode actief naar samenwerking met partners zoeken.

De investeringen dienen gericht te zijn op de beoogde structuurversterking en verduurzaming van het vestigings- en leefklimaat van Brabant in het licht van het streven naar een innovatieve kennis- en innovatieregio. Meer dan in het Investeringsprogramma Essent het geval is, is de provinciale inzet gericht op de ruimtelijk-economische aspecten van het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de Brabantse leefomgeving. Deze focus vloeit voort uit de *Agenda van Brabant* en past bij het daarin geformuleerde profiel van de provincie.

Vernieuwende aanpak

De investeringsstrategie kent vijf investeringsdomeinen, die niet alleen stuk voor stuk hun eigen integrerende samenhang hebben maar waartussen ook diverse kruisverbanden bestaan. Deze samenhang en verbanden overstijgen sectoren. Vanuit de dynamiek van maatschappelijke processen in en buiten Brabant wordt gestreefd naar een meer horizontale, programmatische aanpak. Een belangrijk deel van de strategische uitdagingen en opgaven die in het kader van de *Agenda van Brabant* zijn geïdentificeerd, spelen zich immers af rond de grensvlakken van sectoren, of het nu gaat om vergroening van de economie, het vergroten van de kenniscomponent in de Brabantse economie, kwesties van biodiversiteitsverlies,

mobiliteit, kwaliteit van de leefomgeving, regionale verstedelijking en landschappelijke verrommeling.⁵

Gestreefd wordt naar een benadering die breekt met een sectorale insteek en juist vanuit de dynamiek van maatschappelijke processen komt tot dwarsverbanden tussen sectoren als economie, natuur, onderwijs, cultuur en ruimtelijke ontwikkeling. Denk bijvoorbeeld aan de inzet voor BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018 dat meer is dan een sectorale cultuuropgave, maar alleen kan slagen als er verbinding wordt gelegd met ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Het gaat om een geïntegreerde aanpak.

Voorliggende investeringsstrategie betreft een voorstel op hoofdlijnen. Verdere invulling aan concrete voorstellen binnen de domeinen vindt na de zomer plaats. Per investeringsdomein zijn mogelijke investeringen benoemd die op korte termijn (zeker voor maart 2011 en zo veel eerder als mogelijk) kunnen worden geconcretiseerd als een eerste tranche van het investeringsprogramma (zie tevens paragraaf 5).

• Kennis: duurzame innovatie en slimme ambachtelijkheid

De ambitie van de *Agenda van Brabant* is er op gericht bij de top van de (industriële) kennis- en innovatieregio's in Europa te (blijven) behoren. Daarbij hoort een publiek innovatiebeleid, gericht op versterking van de innovatie, creativiteit en het Brabants ondernemerschap. Het past bovendien bij de kerntaken van de provincie. De provincie is bij uitstek geëquipeerd om regionaal-economisch beleid vorm te geven in nauwe samenwerking met de grote steden, het Brabants bedrijfsleven en de Brabantse onderwijs- en kennisinstellingen. De krijtlijnen voor een dergelijk innovatiebeleid zijn te vinden in de WRR-studie "Innovatie in viervoud" waarin het organiseren van vitale samenwerking tussen onderwijs, ondernemerschap en overheid centraal staat, evenals het uitlokken van verrassing, het richten op uitdagers en het afdwingen van nieuwe combinaties tussen sectoren. Bijvoorbeeld tussen de typisch Brabantse traditie van het maken high-tech, cultuur en design.

⁵ Telos, PON, BOM en SER Brabant, *Dan denk je aan Brabant!*, Tilburg, januari 2010

Experimenteren door samenwerking

“Praktische technologische vooruitgang is anno 2010 het resultaat van de interactie, de kruisbestuiving, de samenwerking van ontelbare bedrijven, universiteiten en onderzoeksinstituten verspreid over de hele wereld. We kunnen kennis alleen vermeerderen door kennis te delen. Nieuwe strategische ideeën, niet alleen op technisch gebied, worden steeds vaker geboren in het veld, niet aan de top. Daar, aan de frontlinie, moeten mensen zich vrij voelen om te leren, om te experimenteren, om nieuwe vormen van samenwerking aan te gaan.”

Harry Hendriks,
voorzitter directie Philips Nederland, 2010

Het stimuleren en ondersteunen van valorisatie van kennis via open innovatie is noodzakelijk om de ambitie van de agenda waar te kunnen maken. Daarbij dient te worden aangesloten bij de typische behoeften en kansen in het Brabants bedrijfsleven en de Brabantse onderwijs- en kennisinstellingen. Een kansrijke investeringslijn is de verdere ontwikkeling van de open-innovatieaanpak via het campusconcept.

Campusontwikkeling is een belangrijk middel voor het structureel vergroten van de kenniscomponent in de Brabantse economie. Versterking van de economie wordt verkregen door bundeling van krachten en flexibiliteit in kansrijke economische clusters en het leggen van verbindingen tussen verschillende clusters. Kansrijke economische clusters in Brabant zijn maintenance, logistiek, agro-food, life sciences, pharma, automotive design en high tech. Belangrijk voor campusontwikkeling is dat deze niet geïsoleerd gaat plaats vinden, maar wordt gekoppeld aan (krachtige) clusters.

Clustervorming wordt gezien als één van de instrumenten om de kennis-kunde-kassa keten in branches en sectoren te versterken. Een campus in combinatie met een cluster heeft het beoogde structuurversterkende effect. Binnen het strategische concept van campus- en clusterontwikkeling kan ook een koppeling worden gelegd met kansen voor Brabant op het terrein van duurzame energie. Het betreft dan mogelijkheden op het gebied van high-tech (solar-energy), automotive (elektrisch rijden en decentrale netwerken) en agro-food en logistiek (biomassa). Kennis, innovatie, clustervorming en vergroening van de economie komen hier samen.

Hechte relaties in de keten

Kennis en productie hebben elkaar nodig, en kunnen elkaars aanwezigheid versterken. Een aansprekend voorbeeld is ASML met haar sterke regionale toeleveranciersketen. ASML is wereldmarktleider op basis van haar technologische voorsprong. High tech in optima forma. Haar machines bestaan grotendeels uit modules die in het regionale MKB worden gefabriceerd. In die bedrijven is een sterke mix van WO-HBO-MBO medewerkers aanwezig. Bijzonder is ook de wederzijdse afhankelijkheid tussen ASML en haar toeleveranciers. ASML vraagt het regionale MKB innovaties te ontwikkelen.

Bij de inzet op campusontwikkeling is het noodzakelijk te komen tot een regionale, liefst grensoverschrijdende, agendavorming. De kans op wildgroei van (lokale) valleys en campussen is ook in Brabant levensgroot aanwezig. Campussen schieten als paddestoelen uit de grond. Het gaat om heldere keuzen ten aanzien van de meest kansrijke clusters, die ook in Europees opzicht duidelijk toegevoegde waarde hebben en structuurversterkend zijn voor de regionale economie. Zoals SER Brabant terecht opmerkt dient de lat hoog te liggen.⁶

Campusontwikkeling moet in feite worden gezien als een samenhangend strategisch concept in het kader van de Agenda voor Brabant. Bij de verdere ontwikkeling van het concept is de aanwezigheid en directe betrokkenheid van een grote trekker van belang, zowel aan de bedrijvenkant (bij voorkeur multinational) als aan de kenniskant (MBO, HBO en/of universiteit).

Mogelijke richting eerste tranche

Investeren in de kennisinfrastructuur van Brabant is van cruciaal belang voor het welslagen van de ambitie als (industriële) kennis- en innovatieregio. Vanuit de specifieke rol en positie van de provincie kan worden gedacht aan het optimaliseren van de vestigingscondities voor kennisintensieve bedrijvigheid. Het gaat dan om investeringen in kansrijke economische clusters, het aantrekken van kennisinstellingen, wetenschappelijke en onderzoeksinstellingen, door middel van publieke R&D gelden en het stimuleren van de open-innovatieaanpak. Concreet kan gedacht worden aan financiële bijdragen voor vestiging van kennis en researchcentra, waardoor zowel het fundamentele als toegepaste onderzoek in de verschillende kansrijke kennisclusters (high tech systemen & materialen, food & nutrition, life sciences & medische technologie) een impuls krijgt. Vestiging van kennis- en researchcentra kan een aantrekkende werking hebben op toeleverende (MKB) bedrijvigheid in de regio. Daarnaast kan gedacht worden aan investeringen in open-innovatie aanpak met behulp van het concept 'campusontwikkeling'.

• De bereikbare regio

Naast het innovatieve vermogen vormt bereikbaarheid een van de meest bepalende factoren achter een succesvolle regionale economie. Dat geldt in het bijzonder voor Brabant, met haar sterke logistieke sector, internationale oriëntatie en strategische ligging tussen Randstad, Vlaamse Ruit en Ruhrgebied en de havens van Rotterdam en Antwerpen. De focus in dit investeringsdomein is erop gericht de (inter)nationale en intraregionale bereikbaarheid van de regio te optimaliseren.

Brabant is een belangrijke vervoersschakel in Noordwest-Europa. Brabant ligt aan vitale en drukke verkeerscorridors die de Randstad maar ook Vlaanderen verbinden met Zuid Nederland en het verdere Europese achterland. Alleen al rond Eindhoven komen zes snelwegen bij elkaar. Dit kruispunt van infrastructuur is niet alleen van groot belang voor het bereikbaar houden van de Mainportregio's Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen, maar ook voor ontsluiting van de aangrenzende regio's als Greenport Venlo en het snel groeiende Agrofoodcluster aan de noord-oostkant van de regio rond Uden-Veghel. De bereikbaarheid van de Zuidoostvleugel (waaronder de wegenruit rond Eindhoven-Helmond) is een belangrijke voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van de Brainport. De regio zelf profiteert optimaal van de corridors als ontsluiting voor zowel het personen- (wegen en OV) als het goederenvervoer naar andere delen van Nederland en het verdere achterland. Daarnaast vervullen onderdelen van de corridors een essentiële functie voor het regionale verkeer.

Uit de *Netwerkanalyse BrabantStad* (2006) blijkt als gevolg van de forse ontwikkeling van het personen- en goederenvervoer richting 2020 de bereikbaarheid van Brabant ernstig onder druk komt te staan. Vervoersstromen nemen toe en de corridors moeten een alsmar toenemende nationale en internationale verkeersdrukte verwerken. Mede ter verhoging van het draagvlak voor economische clustervorming en sociaal-culturele voorzieningen van formaat, vraagt dit om investeringen in infrastructuur tussen de omliggende stedelijke netwerken.

Ook bereikbaarheid binnen de regio is van belang, niet alleen als onderdeel van de kwaliteit van leefomgeving (zie verderop) maar ook als middel om

de gewenste regionale economische wisselwerking en sociale samenhang te stimuleren. Daarnaast zijn aanzienlijke verdichtingen en kwaliteitsverhogingen van het grondgebruik op knooppunten en anderszins goed ontsloten economische toplocaties in Brabant(Stad) belangrijk. Daarbij staat niet de auto centraal, maar wordt de kracht van alle modaliteiten optimaal benut. De kern van de aanpak is een optimaal functionerend –infrastructuurnetwerk (weg, spoor, water) voor personen- en goederenvervoer. Regelmatig, frequent, betrouwbaar en toegankelijk openbaar vervoer tussen deze locaties, bijvoorbeeld door vrijliggende infrastructuur, is van belang, én om de doorgaande wegen te ontlasten én om het gebruik van hulpbronnen en de uitstoot van schadelijke stoffen te verminderen.

Mogelijke richting eerste tranche

Voor de bereikbaarheidsproblematiek in Noord-Brabant vormt de integrale aanpak in de Zuidoost-vleugel Brabantstad een cruciaal onderdeel, zowel voor de regio Zuidoost-Brabant als voor de verbinding tussen de verschillende mainports en stedelijke netwerken in Nederland. Met de Minister van Verkeer en Waterstaat is afgesproken om prioriteit te geven aan de bereikbaarheid van de economische gebieden in de Zuidoostvleugel van Brabantstad (Eindhoven/Helmond en omstreken). Daartoe is een integraal maatregelenpakket ontwikkeld van niet alleen bereikbaarheidsmaatregelen, maar ook maatregelen gericht op het versterken van de ecologische en ruimtelijke structuur. Inmiddels is een MIRT-verkenning uitgevoerd (Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport) die de komende tijd verder wordt uitgewerkt. Belangrijk onderdeel uit het maatregelenpakket vormt de wegenruit rond Eindhoven. Investerings in de Zuidoostvleugel zijn noodzakelijk, maar niet voldoende. Ook spoorprojecten (Robel), HOV-projecten (Noordoost-Brabant) en infrastructuur-assen zoals de A59 en A58 zijn belangrijk voor de (inter)nationale bereikbaarheid van de regio. Datzelfde geldt voor enkele onderdelen van de regionale weginfrastructuur, zoals de N65 en N279. De N279 bijvoorbeeld vormt een belangrijke schakel in het wegennet van Oost-Brabant. Capaciteitsverhoging leidt onder andere tot ontlasting van het onderliggende wegennet en kan ruimtelijke, ecologische en landschappelijke winst opleveren.

- **Leefklimaat: topvoorzieningen**

Een goed leefklimaat hangt nauw samen met de kwaliteit van de sociale en culturele leefomgeving. Een goede sportieve en culturele infrastructuur zorgt - naast het bevorderen van de maatschappelijke binding - voor een bruisende omgeving. Topvoorzieningen op het gebied van sport en cultuur zijn onderscheidende criteria die de internationale uitstraling en aantrekkingskracht en daarmee de concurrentiepositie van Brabant vergroten. Sport en cultuurtalenten versterken de aantrekkingskracht van onze regio.

Met betrekking tot topvoorzieningen voor sport kan enerzijds worden aangesloten op het door het kabinet en NOC*NSF vastgestelde 'Olympisch plan'. Anderzijds bij diverse initiatieven voor topsportaccommodaties door gemeenten en sportorganisaties. Met een keuze voor een aantal Brabantse kernsporten kan focus worden aangebracht in de provinciale inzet.⁷ Het gaat hierbij niet enkel om de bouw van topvoorzieningen en accommodaties, maar om de bredere inbedding in de ruimtelijke context (leefomgeving) en de aanhaking op het mobiliteitssysteem (bereikbare regio). Er kan immers grote ruimtedruk ontstaan als er gekeken wordt naar de eisen van mobiliteit, accommodaties en huisvesting. Tegelijkertijd biedt dit ook kansen. Het verplaatsen van de vele bezoekers vraagt veel van een vervoersysteem. Verbetering van deze infrastructuur is cruciaal om aan de voorwaarden van de Spelen te kunnen voldoen. Het kan ook helpen een aantal vraagstukken op een duurzame manier op te lossen. Daarbij kan gedacht worden aan de bereikbaarheid, het tegengaan van de vervloeking en vervlakking van het Brabants mozaïek, de kwaliteit van het landschap en de natuur.

Op cultureel gebied is de kandidaatsstelling van BrabantStad als Europese Culturele Hoofdstad 2018 van belang. Uit onderzoek blijkt dat deze titel (gemiddeld) een blijvend effect heeft op de vitaliteit van de regio en daarmee op het vestigings- en investeringsklimaat voor bedrijven en de aantrekkingskracht op hoogopgeleiden. Het fungeert als het ware als een 'deeltjesversneller' voor lopende ontwikkelingen. Zodoende kan een compleet en onderscheidend cultureel palet worden aangeboden. Niet alleen aan de Brabantse burgers, maar ook aan de bezoekers van buiten Brabant. Het cultureel aanbod wordt naar een hoger plan getild. Daarmee wordt een krachtige profilering van Brabant gestimuleerd.

Mogelijke richting eerste tranche

Om het culturele en sportklimaat van de regio te versterken en op een hoger, internationaal plan te krijgen, kan concreet worden ingezet op BrabantStad Culturele Hoofdstad 2018 en Olympisch Plan Brabant. De provincie en de partners binnen BrabantStad hebben de gezamenlijke ambitie om Culturele Hoofdstad in 2018 te worden waarmee een krachtiger profilering als mozaïekmetropool kan ontstaan. Het biedt een krachtige impuls aan vijf steden en hun regio, teneinde een aantrekkelijke, diverse en cultuurrijke mozaïekmetropool BrabantStad te realiseren. De integrale ontwikkeling van de culturele infrastructuur is een belangrijke vestigingsfactor voor bewoners, bedrijven, studenten en bezoekers voor recreanten en toeristen in deze metropool. Daarnaast versterkt het de internationale uitstraling en zichtbaarheid van de regio als kwaliteitsvol, modern en dynamisch woon, werk, studie- en verblijfsgebied. In aansluiting op het Olympisch Plan 2028 werkt Brabant aan verdere bevordering van de uitstraling van Noord Brabant door topsport. Gezien de ondergemiddelde score van Brabant op het gebied van topsportaccommodaties, zijn investeringen in topsportaccommodaties gewenst. Om te komen tot een actieplan sport tot 2016 zal gezamenlijk worden opgetrokken met Brabantstad, sportbonden, onderwijs en bedrijfsleven.

⁷ Gedacht kan worden aan een keuze voor 5 à 7 kernsporten (wielrennen, hippische sport, voetbal, zwemmen, hockey en mogelijk atletiek en turnen).

• **Brabants mozaïek**

Van cruciaal belang in het licht van de *Agenda van Brabant* is aandacht voor het bijzondere woon- en leefmilieu in de regio. De aantrekkingskracht van de Brabantse steden, dorpen en het platteland is belangrijk voor zowel de Brabanders zelf als voor bezoekers van buiten: studenten, 'creative people' en kenniswerkers. De creatie van internationaal wervende centraal-stedelijke en landelijke topmilieus ten behoeve van draagvlakvergroting en kwaliteitsverhoging van de belangrijkste regionaal-stedelijke clusters in Brabant is een belangrijke opgave in dit verband.

Het fijnmazig mozaïek van stad en land in Brabant biedt voldoende aanknopingspunten voor de nieuwe opgave in het licht van de *Agenda van Brabant*. De stad en het landschap zijn altijd binnen handbereik en omgekeerd. Het mozaïek moet worden behouden en verder ontwikkeld. Dit doen we door de identiteit van stad en land leidend te laten zijn voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Steden stadser en dorpen dorpsen. Daarbij rekening houdend met het vraagstuk van bevolkingskrimp dat zich het eerste zal manifesteren aan de 'randen' van Brabant. Als gevolg hiervan wordt de verstedelijkingsopgave gedifferentieerder en bestaat naast groei en uitbreiding ook uit herstructurering en transformatie van bestaand bebouwd gebied.

Het gaat om een duurzame samenhang van de typische combinatie van stad en land in Brabant. BrabantStad en de (lopende) reconstructie van het buitengebied zijn belangrijke instrumenten om die samenhang op lange termijn te borgen. Bezoekers van Brabant en de Brabanders zelf houden van het platteland. De afwisseling van boerderijen, beken en natuurgebieden zorgt voor een aantrekkelijk landschap. Door natuurontwikkeling, hermeandering van beken en de uitbreiding van recreatieve voorzieningen krijgen stads- en dorpsbewoners in Brabant meer mogelijkheden om van het platteland te genieten. Een andere belangrijke waarde van het Brabants mozaïek is het cultureel erfgoed in een regiospecifieke landschappelijke omgeving. De revitalisering van Brabants' religieus en industrieel erfgoed in het buitengebied kan een belangrijke impuls vormen om tegemoet te komen aan de vraag naar bijzondere woon- en werkmilieus.

Het cultuurhistorisch en industrieel erfgoed biedt een gegarandeerd regiospecifieke benadering met een opgave (woon- en werkmilieus) die maar al te vaak als generiek wordt beschouwd. Het erfgoed heeft uitstekende meerwaarde voor de kenniseconomie in

Noord-Brabant. Kloosters, landgoederen, kazernes, klinieken, fabrieken, kostscholen, maar ook boerderijen vormen een aantrekkelijke en ontspannen setting voor vergaderen, ontmoeten en contemplatie. Daarnaast vormen ze een krachtig beeldmerk waarmee bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen zich kunnen afficheren naar de buitenwereld.

Mogelijke richting eerste tranche

Om de kenmerkende samenhang van stad en land in Brabant te versterken kan worden ingezet op herbestemming en herontwikkeling van een aantal structuurbepalende identiteitsdragers. Het Brabants mozaïek bestaat uit diverse elementen die landelijk uniek zijn. Zo behoren de talloze monumentale kloostercomplexen die verspreid over de provincie voorkomen tot oude tekens die lijken opgericht om de afkalving van het Rijke Roomse Leven te trotseren. Ze geven kleur aan de 'stofferij' van het Brabants landschap en structuur aan de Brabantse topografie. Er zijn zo'n negentig orden in Brabant. Bij een kwart van de kloosters wordt inmiddels nagedacht over een mogelijk nieuwe bestemming. Het zou mooi zijn als dat economisch zo wordt georganiseerd dat de ziel van de gebouwen behouden blijft, en ze tegelijkertijd een bestemming krijgen die kan bijdragen aan de kenniseconomie. Het kloosterleven is prima te combineren met de economie van zorg, educatie, spirituele ontwikkeling en arbeids-training. De provincie kan door gerichte investeringen bijdragen aan een zorgvuldige herbestemming van dit voor Brabant zo kenmerkende religieus erfgoed en daarmee tevens de identiteit van het Brabantse platteland op vernieuwende manier behouden, in het licht van de Agenda van Brabant.

• Natuur en landschap

Tegenover de hoogstedelijke cultuur en concentraties van voorzieningen bieden de hoogwaardige groenblauwe structuren van Brabant een landschappelijke omgeving dat op complementaire wijze denk- en leefruimte biedt aan Brabanders en mensen van buiten Brabant. Bezoekers van Brabant en de Brabanders zelf houden van het platteland. De afwisseling van boerderijen, beken en natuurgebieden zorgt voor een aantrekkelijk landschap. Brabanders zijn erg gehecht aan de landelijke contramal die tegenwicht biedt aan de hectiek van alledag in de stad. Daar hoort een robuuste groenstructuur en een vitaal landschap bij. Daar hoort een robuuste groenstructuur en een vitaal landschap bij, waaronder met name een gezonde water-, bodem- en luchtkwaliteit, behoud en versterking van biodiversiteit en gezonde eco-systemen.

Verfraaiing van Brabant

“De meest complexe opgave voor de toekomst is juist om door ruimtelijke verzoening het Brabantse platteland economisch te laten floreren én leefbaar te houden [...] De verfraaiing van het Brabantse landschap is een zaak van heel lange adem die 50 tot 100 jaar kost en nog eens 50 jaar als we zin hebben. Dat vergt een verandering van mentaliteit en houding.”

Dirk Sijmons,
Rijksadviseur voor het Landschap, 2009

Daarbij gaat het niet om een gerichtheid op natuur *sec*, maar op de Brabantse landschapsontwikkeling als geheel. In de Structuurvisie (SVRO) kiest de provincie voor ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit. Natuur en landschap spelen daarbij een grote rol. De provincie geeft vanuit het provinciale belang prioriteit aan een robuuste groenblauwe structuur. Deze structuur bestaat uit de kerngebieden voor water (zoals de beken) en natuur (de Ecologische Hoofdstructuur) en de aanliggende gebieden die de structuur robuust maken en verbinden, de zogenaamde groenblauwe mantel. Door de prioritaire inzet op de groenblauwe structuur maakt de provincie een schaa sprong met haar inzet voor natuur en landschap. Brabant versterkt hiermee een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving voor burgers en bedrijven.

De provincie pakt de grofmazige provinciale structuren, de gemeenten de fijnmazige landschappelijke structuren. Verschillende uitvoeringsstrategieën zijn noodzakelijk, uiteenlopend van het behouden van gebieden met bijzondere natuur – en landschapskwaliteiten; het ontwikkelen en toevoegen van nieuwe ruimtelijke kwaliteiten en het saneren van plekken die verrommeld zijn. De realisatie van nieuwe natuur (EHS) inclusief de benodigde milieumomstandigheden, is en blijft een belangrijk project binnen de groenblauwe structuur. Hierbij is het Rijk de belangrijkste én grootse financier.

De realisatie van de robuuste groenblauwe structuur in Brabant vindt plaats via integrale gebiedsontwikkeling zoals de reconstructie landelijk gebied, de gebiedsagenda die is opgesteld in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) en de voorgestelde ontwikkeling in de Structuurvisie in gebieden als De Beerze en de Brabantse Wal. Het versterken van de kwaliteit van het landschap vindt plaats via integrale gebiedsontwikkeling en provinciale landschappen. In deze gebiedsgerichte aanpak komt het provinciale bod voor natuur en landschap samen met rijk, regio en bedrijfsleven.

Mogelijke richting eerste tranche

Door selectieve investeringen in de toekomst van de groenblauwe structuur (planet) wordt tevens geïnvesteerd in profit en people. Naast ruimte voor biodiversiteit en klimaatadaptatie krijgt de leefomgeving voor burgers, recreanten en bedrijven een impuls. Een kostbaar bezit voor een complete kennisregio. Mogelijke investeringsprojecten zijn de 3 provinciale landschappen (de Maashorst, de Brabantse Wal en Het Groene Woud), de integrale gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat en de focusprojecten uit de reconstructie van het Brabantse buitengebied. Het gaat om projecten van provinciaal belang op het vlak van verwerving en inrichting van nieuwe natuur, ontsnippering (natuur/water en infra), robuuste verbindingen voor natuur en recreatieve poorten. Investeringsprojecten zijn gericht op een schaa sprong voor natuurlijk Brabant. Zo wordt in provinciaal Landschap De Maashorst het grootste aaneengesloten natuurgebied van Brabant gerealiseerd.

5 Vervolg- proces

Vervolgproces

Samen met u en onze partners uit overheid, onderwijs, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties gaan wij aan de slag om de investeringsstrategie te concretiseren en verder uit te werken. Voorop staat dat uw Provinciale Staten actief invulling kunnen geven aan het budgetrecht en daarmee samenhangende, kaderstellende rol. Binnen de door de Staten vastgestelde kaders geven wij als provinciebestuur concreet invulling aan de investeringsstrategie. Daartoe zal de komende periode worden gewerkt aan:

- Beslisregels investeringsagenda en uitwerking eerste tranche investeringen;
- Een samenhangend pakket van investeringen beredeneerd vanuit de vijf investeringsdomeinen;
- Concrete maatregelen per domein (projecten, programma's etc.) en de verhouding tot het in deze notitie opgenomen afwegingskader;
- Per beleidscase zal inzichtelijk worden gemaakt waarom wij als provincie het verschil maken, wat de (maatschappelijk) effecten van de voorgestelde investeringen zijn (inclusief tijdspad) en per maatregel een voorstel voor samenwerking met onze partners (rol provincie per investeringsdomein, bijdrage in termen van geld en capaciteit van onze partners, etc.);
- Financiële uitwerking van de genoemde domeinen: op basis van de hoofdlijnen in dit voorstel zal de investeringsstrategie financieel verder worden uitgewerkt in een voorstel voor een eerste tranche aan investeringen.

In het najaar zal de provincie de investeringsstrategie nader concretiseren. Enerzijds zullen concrete spelregels worden uitgewerkt in beslisregels. Deze zijn gebaseerd op de criteria zoals gepresenteerd in de investeringsstrategie. Anderzijds zal de provincie een eerste tranche investeringsprogramma invullen.

In september 2010 bespreken Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten een eerste voorzet hiertoe. De eerste tranche zal zijn opgebouwd uit een aantal projecten dat past binnen de investeringsdomeinen waarvan is aangetoond dat ze significant bijdragen aan realisatie van de doelstellingen zoals beoogd met de Agenda. Tevens dient de uitvoering van deze projecten te worden gestart op korte termijn.

Colofon

Contact

Provincie Noord-Brabant

Projectteam *Agenda van Brabant*

Telefoon (073) 680 84 45

Email agenda@brabant.nl

Tekstredactie

Communicatiebureau Textuur

Grafisch ontwerp

Van Riet Ontwerpers

Kaartbeelden en collages

.FABRIC

Juli 2010

Provincie Noord-Brabant

Postadres

Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Telefoon

(073) 681 28 12

E-mail

info@brabant.nl

